

Які особливості перевірки документів, що посвідчують особу в умовах воєнного стану?

В умовах воєнного стану можуть застосовуватись обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Відповідно до ст. 8 Закону України “Про правовий режим воєнного стану” одним із заходів правового режиму воєнного стану є перевірка у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, документів у осіб, а в разі потреби проведення огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян.

Отже, питання щодо здійснення перевірки документів у осіб в умовах воєнного стану є досить актуальним.

Порядок перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану, затверджений Постановою КМУ від 29 грудня 2021 року № 1456 (далі - Порядок № 1456).

Відповідно до п. 7 Порядку № 1456 уповноважена особа має право вимагати в особи пред’явлення нею документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи.

Уповноважена особа - це посадова особа, яка призначається наказом коменданта та якій надано повноваження щодо перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану.

Відповідно до п. 5 Порядку № 1456 право на проведення перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян надано відповідним уповноваженим особам Національної поліції, СБУ, Національної гвардії, Держприкордонслужби, ДМС, Держмитслужби та Збройних Сил, які визначені в наказі коменданта.

Крім того, відповідно до п.п. 10 ч. 3 ст. 3 Закону України “Про основи національного спротиву” участь у запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану в разі його введення на всій території України або в окремих її місцевостях є завданням територіальної оборони.

Таким чином, представники сил територіальної оборони також можуть здійснювати перевірку документів в осіб.

Варто звернути увагу, що і патрулям на території, де запроваджено комендантську годину та встановлено спеціальний режим світломаскування, а також встановлено особливий режим в'їзду та виїзду надано право перевіряти в осіб документи, що посвідчують особу, підтверджують громадянство чи спеціальний статус, а в разі їх відсутності затримувати відповідних осіб.

Вказане право патруля вказано в Порядку здійснення заходів під час запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в окремих місцевостях, де введено воєнний стан, затверджений Постановою КМУ від 8 липня 2020 року № 573, а також Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, затверджений Постановою КМУ від 29 грудня 2021 року № 1455.

Відповідно до ст. 13 Закону України “Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус”:

- до документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України відносяться: а) паспорт громадянина України; б) паспорт громадянина України для виїзду за кордон; в) дипломатичний паспорт України; г) службовий паспорт України; г) посвідчення особи моряка; д) посвідчення члена екіпажу; е) посвідчення особи на повернення в Україну; є) тимчасове посвідчення громадянина України;
- до документів, що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус відносяться: а) посвідчення водія; б) посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон; в) посвідка на постійне проживання; г) посвідка на тимчасове

проживання; г) картка мігранта; д) посвідчення біженця; е) проїзний документ біженця; є) посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту; ж) проїзний документ особи, якій надано додатковий захист.

Варто також зазначити, що у додатку “Дія” наявний (якщо не відображається необхідно оновити додаток) цифровий **єДокумент** - є документом, що посвідчує особу в період дії воєнного стану, у формі відображення в електронній формі інформації, що ідентифікує особу та міститься в паспорті громадянина України та/або в паспорті громадянина України для виїзду за кордон, та/або в посвідченні водія.

Перелік підстав проведення перевірки документів, визначений в п. 7 Порядку №1456, даний перелік є вичерпним.

Так, уповноважена особа має право вимагати в особи пред’явлення нею документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, у таких випадках:

- якщо особа має зовнішні ознаки, схожі на ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;
- якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- якщо особа перебуває на території чи об’єкті із спеціальним режимом;
- якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;
- якщо особа перебуває в місці вчинення кримінального, адміністративного правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;
- якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об’єктом вчинення правопорушення;
- порушення особою відповідних заборон, введених на території, де запроваджено правовий режим воєнного стану.

У разі відсутності в особи документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, уповноважена особа **затримує** таку особу для її встановлення на строк, передбачений Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП).

Таким чином, особа, що не має при собі документів під час їх перевірки буде затримана.

Відповідно до ст. 263 КУпАП загальний строк адміністративного затримання особи становить не більше 3 годин. При цьому, в окремих випадках для встановлення особи та/або з’ясування обставин правопорушення, строк затримання може становити до трьох діб.

Важливо пам’ятати, що воєнний стан запроваджується з метою забезпечення оборони та відсічі збройній агресії. Застосування заходів правового режиму воєнного стану, в тому числі перевірка документів у осіб, сприяють досягненню вказаної мети, та встановлення миру на всій території України.